

Аккредитив шығаруға өтінімді толтыру бойынша ұсыныстар

Өтінімде мынадай қажетті және барынша толық ақпарат көрсетілуге тиіс:

✓ **50 бөлік: Занды тұлғаның атауы/ Т.А.Ә. (бар болса әкесінің аты)ЖК/Бұйрық беруші ұйымның атауы және мекен-жайы**

Бұл бөлікте жоғарыда аталған ақпараттан бөлек бұйрық беруші ұйымның телефондарының / факстерінің нөмірлерін және Өтінішті толтырған күнді жазу қажет.

✓ **59 бөлік: Бенефициар (атауы және занды мекен-жайы, СТН – Бенефициар тілінде толтырылады)**

Бенефициардың атауы, занды мекен-жайы, БСН/ЖСН шот № және Банктік деректемелері толтырылады (Аппликант пен Бенефициар арасында бекітілген келісім-шарттың тілінде.

✓ **31 D бөлік: Аккредитив өтетін күні мен орны**

Бенефициар бұл аккредитивті пайдалана алатын, яғни құжаттарды орындаушы банкке бере алатын соңғы күн - аккредитив өтетін күн болып табылады.

Егер аккредитивтің әрекет ету мерзімі «аккредитив ашылған күннен бері/бастап/кейін N күн / апта / ай / жыл» деп көрсетілген жағдайда аккредитив ұсынған кезде Банк аккредитивтің әрекет ету мерзімі аяқталатын нақты күнді өзі есептеп, телекоммуникациялық хабарламада көрсетеді және бұл ретте мынадай принциптерді басшылыққа алады:

1. ҚР Азаматтық кодексінің 173-бабының және ISBP¹ 45d бабының ережелерін назарға ала отырып, «аккредитив ашылған күннен бері/бастап/кейін N күн» түрінде көрсетілген аккредитивтің әрекет ету мерзімін есептегенде «бері/бастап/кейін» деген сөздердің мәні бердей деп және есептеу кезеңі ашылған күннен кейінгі келесі күннен басталады деп түсіну қажет.

2. ҚР Азаматтық кодексінің 174-бабының ережелерін назарға ала отырып, «аккредитив ашылған күннен бері/бастап/кейін N күн» түрінде көрсетілген аккредитивтің әрекет ету мерзімін есептегенде, шетелдік банкке телекоммуникациялық хабарламада оның мерзімі – мерзімнің соңғы айының тиісті күні өтетіндігі атап көрсетіледі. Егер айлармен есептелетін мерзімнің аяқталуы егер тиісті күні жоқ айға сәйкес келсе, онда мерзімі осы айдың соңғы күні аяқталады.

Мысалы: егер аккредитив ашылған күннен бастап 2 ай әрекет ету мерзімімен 31 желтоқсанда ашылса, онда мерзімі 28 ақпанға (толық (кібісе) жылы – 29 ақпанға) келеді.

3. Аптамен айқындалған мерзім күнмен есептелетін мерзім ретінде қарастырылады және жеті күнге тең деп есептеледі, тиісінше, аккредитивтің әрекет ету мерзімі санала бастайтын күнді анықтау үшін 1 т. көрсетілген тәртіп қолданылады.

Мерзімді толық емес аптамен көрсетуге жол берілмейді.

4. Жарты ай ретінде айқындалған мерзім күнмен есептелетін мерзім ретінде қарастырылады және он бес күнге тең деп саналады, тиісінше, аккредитивтің әрекет ету мерзімін анықтау үшін 1 т. көрсетілген тәртіп қолданылады.

5. «Ашылған күннен бері/бастап/кейін N жыл» түрінде көрсетілген аккредитивтің әрекет ету мерзімі аяқталатын күнді анықтау тәртібі 2 т. көрсетілгенге ұқсас.

6. Жылдың тоқсандарымен немесе жарты жылдықтарымен есептелетін мерзім бойынша аймен саналатын мерзімге қатысты ережелер қолданылады (2 т.).

7. Егер мерзімнің соңғы күні жұмыс емес, демалыс күніне сәйкес келсе, мерзім аяқталатын күн жұмыс күнінен кейінгі жуырдағы жұмыс күні саналады.

¹ «Құжаттық аккредитивтер бойынша құжаттарды тексерудің халықаралық стандартты банктік практикасы» (ISBP, МТП № 645 жарияланымы)

Банк аккредитивтің әрекет ету мерзімі аяқталатын нақты күн туралы Аппликантты аккредитив ашу операциясының орындалуы туралы хабарламада хабардар етеді.

Банкте «Аккредитивті қайтару» операциясы аккредитив өткен күннен кейінгі келесі күні жүзеге асырылады.

Мысалы:

Аккредитив өтетін күн: N = 11.11.2011 жылы

Бағдарламалық жасақтамада (бұдан әрі - БЖ) аккредитив қайтарылатын күн: N+1 = 12.11.2011 жылы

* Егер аккредитив өткен күн демалыс күніне (демалыс / мереке) сәйкес келсе, онда аккредитив іс жүзінде өткен күн одан кейінгі келесі жұмыс күні болады:

Мысалы:

Аккредитив өтетін күн: N = 04.01.2011 жыл (жұмыс күні емес)

Аккредитив іс жүзінде өтетін күн: N+1 = 05.01.2011 жыл (жұмыс күні деп санайық)

БЖ-да аккредитивті қайтару: N+2 = 06.01.2011 жыл

Аккредитив өтетін орын ретінде аккредитив талаптарына сәйкес Бенефициар оған құжаттарды ұсынуға тиіс орындаушы Банктің орналасқан жері көрсетіледі.

Тиісінше, егер аккредитивті «Қазақстан Халық банкі» АҚ орындайтын болса, Алматы, өтетін орынды «Алматы, Қазақстан» деп көрсету керек. Егер аккредитивті шетелдік банк орындайтын болса, өтетін орны – осы банктің елі болмақ.

✓ **32 В бөлік: Аккредитив сомасы мен валютасы (санмен және жазумен)**

Сума былайша көрсетілуі мүмкін: тіркелімді жалпылама, ең жоғарғы немесе белгілі бір жағдайларда белгілі бір пайызға көтеруге немесе төмендетуге болатын шамамен алынған (толеранс).

Револьверлік аккредитив ашуға өтінімде квота, оны пайдалану мерзімі (аптасына, айына, тоқсанына бір рет немесе басқа), жаңғыртулар тәртібі мен саны, сондай-ақ аккредитив лимиті (шекті сомасы) көрсетілуге тиіс. Револьверлік түріне байланысты мұндай аккредитивтер кумулятивтік немесе кумулятивтік емес негіздегі есептеулерді қарастыруы мүмкін, яғни, бұдан бұрынғы кезеңде пайдаланылмаған немесе толығымен пайдаланылмаған соманы жаңа квотаға (аккредитивтің жаңғыртылған сомасына) қосуға немесе мұндай қосуға тыйым салуға жол беруі мүмкін.

✓ **57 А бөлік: Ави́зо жасаушы Банк (шет тілінде)**

Расталмаған аккредитивке ави́зо жасауда Бенефициарды оның пайдасына аккредитив шығарылғаны туралы хабарландыратын және өз тарапынан міндеттемесіз аккредитив мәтінін беретін ави́зо жасаушы банктің қатысуы қажет.

Бұл бөлікте ави́зо жасаушы Банктің толық атауын және оның Свифт-кодын көрсету қажет.

Мысалы: Commerzbank AG, Frankfurt, SWIFT: COBADEFF

✓ **53 А бөлік: Растаушы банк (шет тілінде)**

Бұл бөлік расталған аккредитив, яғни, басқа банк растаған аккредитившығарылған кезде толтырылады

Егер эмитент-банктің («Қазақстан Халық банкі» АҚ) өкілеттігіне немесе өтінішіне байланысты корреспондент-банк Халық банкінің аккредитивіне өз растауын береді, сол арқылы ол аккредитив шығарған Халық банкінің міндеттемесіне қосымша, егер аккредитивте қарастырылған құжаттар ұсынылған және аккредитивтің талаптарының барлығы сақталған жағдайда, төлемді жүргізуге өзіне қатаң міндеттеме жүктеп алады.

Бұл бөлікте растаушы Банктің толық атауын және оның Свифт-кодын көрсету қажет.

Мысалы: Commerzbank AG, Frankfurt, SWIFT: COBADEFF

* Растаушы банк әрдайым ави́зо жасаушы Банк болып табылмайтынын атап өту маңызды.

Мысалы:

Ави́зо жасаушы Банк: Deutsche Bank AG, Frankfurt, SWIFT: DEUTDEFF

Растаушы Банк: Commerzbank AG, Frankfurt, SWIFT: COBADEFF

✓ **41 А бөлік. Аккредитив орындалады (орындаушы банктің атауы)**

Аккредитивте оның қандай тәсілмен орындалатындығы айқын көрсетілуге тиіс. Аккредитивті орындау тәсілдері: құжаттарды ұсыну бойынша төлем (бірден), мерзімі кейінге шегерілген төлем, мерзімді тратталар акцепті және негoцияция.

Егер аккредитив шетелдік банктің растауымен ашылған болса, ол шетелдік банкте орындалады. Егер аккредитив растауды талап етпейтін болса, орындаушы банк Халық банкі де, сол сияқты шетелдік банк те (сатушы – Бенефициар банкі) болуы мүмкін. Аппликант үшін орындаушы банк - Халық банкі болғаны артықша тиімді.

Төлемі құжаттар «берілгеннен кейін» жасалатын аккредитив (at sight) аккредитивтің ең кеңінен таралған түрі болып табылады. Бенефициармен есеп айырысулар, аккредитив талаптары сақталған жағдайда, аккредитивте қарастырылған құжаттар ұсынылғаннан кейін тікелей жүргізіледі. Бұл ретте Банктің құжаттарды тексеруі үшін қажетті уақыт есепке алынады.

Егер аккредитивте төлем мерзімін кейінге шегеру қарастырылса (deferred payment), Бенефициар төлемді орындаушы банкке құжаттарды ұсынған сәтте емес, аккредитив талаптарында қарастырылған кешірек мерзімде алады.

Негoцияция дегеніміз негoцияция жасауға уәкілеттілігі бар Банктің (негoцияциялаушы банк) тратта құнын және/немесе құжаттарды Бенефициарға ұсынуын және шын мәнінде аккредитив талаптарына сай келетін құжаттарды Бенефициардан «сатып алуды» білдіреді.

Акцептік аккредитив бойынша есеп айырысуларда құжаттарды ұсынған кезде траттаның акцепті жүзеге асырылады және одан әрі төлем мерзімі келген кезде төлемі жасалады.

✓ **43 Р және 43 Т бөліктері:**

43 Р бөлігінде «Ішінара жөнелту»-де ішінара жөнелтуге рұқсат берілгені/рұқсат берілмегені туралы белгі болуға тиіс

43 Т бөлігінде «Жолда қайта тиеу» жол үстінде қайта тиеуге рұқсат берілгені/рұқсат берілмегені туралы белгі болуға тиіс

✓ **44 А / Е бөлігі: -дан/ -ға жөнелту/ жіберу / қабылдау:**

✓ **44 В / F бөлігі: -ға тасымалдау үшін...**

Келісім-шартының талаптарына сәйкес тауарды жіберетін және жеткізетін орны көрсетіледі

✓ **44 С бөлігі: Жөнелтілетін соңғы күні немесе жөнелту кезеңі**

Тауар қандай күнге дейін жөнелтілуге тиіс екендігі жөнелтілетін соңғы күн ретінде белгіленеді, бұл ретте оған транспорттық құжатын беру дәлел болып табылады. Жөнелтілетін соңғы күн төлем мерзімімен құжаттарды беруге жеткілікті уақыт қалатындай жағдайда келісілуге тиіс.

Кейбір жағдайларда жөнелту кезеңі көрсетіледі, мысалы, 2011 жылғы қыркүйек – қазан.

✓ **45 А бөлігі: Тауардың/қызметтің сипаттамасы және жеткізу шарттары (шет тілінде)**

Тауардың/қызметтің сипаттамасы: Тауардың/жұмыстардың/қызметтің сипаттамасы көрсетіледі. Банк қателіктер мен жаңсақтықтарға жол бермеу үшін тауарларға әсіре егжей-тегжейлі сипаттама беруден бас тарта алады.

Тауардың атауы толық және дәлме-дәл, техникалық егжей-тегжейлері емес, елеулі белгілері бөліп көрсетілген болуға тиіс. Аккредитивті ашқан кезде тауардың нақты саны белгісіз болса, онда 10 % ауытқуға жол беретін «шамамен» деген сөз тіркесі қолданылады. Бұл сөз қосылмаған кезде талаптар сомасы аккредитив сомасынан артық болмаса, белгілі бір жағдайларда 5 % ауытқуға рұқсат беріледі.

Бұл бөлікте сондай-ақ, Аппликант пен Бенефициар арасында бекітілген, оның негізінде аккредитив шығарылатын келісім-шартының/шарттың № мен сомасы көрсетіледі, егер

келісім-шартының/шарттың талаптарында осындай аккредитив шығару туралы айтылған болса.

Жеткізу талаптары: Әдетте Халықаралық Сауда Палатасының сауда терминдерін түсіндіруге арналған «Инкотермс 2010» (Incoterms 2010) ресми ережелеріне бағынады.

✓ **46А бөлігі:** оларға қарсы аккредитив бойынша төлем жүргізілуіне тиіс **Құжаттардың тізбесі**

Қандай құжаттарға қарсы төлем жүзеге асырылуға тиіс екенін дәлде-дәл көрсету керек. Әдетте, аккредитив бойынша төлемдер сатушының (Бенефициардың) қажетті түпнұсқалардың және/немесе көшірмелердің санын көрсете отырып мынадай құжаттарды беруіне қарсы жасалады:

- 1) коммерциялық шотты (шот - фактураны, инвойсты);
- 2) жүкті алушының атауы мен мекен-жайы көрсетілген, фрахт құны төленгені туралы белгісі және жүкті алушыны (бұл – бұйрық беруші-ұйым немесе үшінші ұйым болуы мүмкін) көрсете отырып жүктің жіберілгені туралы тасымалдаушының белгісі (жіберілген бекеттің мөртаңбасы) бар, “бағыт алған жері бойынша фрахт төленеді” деген (ФОБ шартымен жөнелтілгенде) не “фрахт төленді” белгісі бар (СИФ шартымен жөнелтілгенде) транспорттық құжатты (толық жинақтың (.../... түпнұсқаларының), ... атына /... бұйрығымен жазылған хабарламалы таза борт коносаменттерін, немесе авиажүкқұжаты, автожүкқұжаты, т/ж жүкқұжатының немесе почта түбіртегінің төлқұжатын;
- 3) атына /... бұйрығымен жазылған сақтандыру полисін / сертификатты (СИФ / СИП шартымен жөнелтілгенде);
- 4) басқа да құжаттарды (қажетті сертификаттардың (шығу тегі, сапа, сан және т.б.) тізбесі, бума парақтары, спецификациялар және т.б.).

Құжаттардың барлығына қатысты (шот - фактуралар, транспорттық және сақтандыру құжаттарының) аккредитивте олардың дәлме-дәл мәтіні немесе олардың мазмұнының негізгі белгілері анықталуға тиіс. Егер мұндай сипаттамасы болмаса, онда құжаттарды Банк оларды Бенефициардың ұсынған түрінде қабылдайды.

СИП (CIP) немесе СИФ (CIF) шарттарымен жіберілген тауар үшін есеп айырысулар мақсатымен ашылатын аккредитивтердің талаптары сақтандыру құжаттарын ұсынуды қарастыруға тиіс. Егер сақтандыру құжаты талап етілмесе, бұйрық беруші аккредитив шығару туралы өтінімде көрсете отырып Банкті тиісінше хабардар етуге тиіс.

Егер аккредитивте тауарға билік жүргізу құжаттары болып табылатын коносаменттің немесе мультимодальдық транспорттық құжаттың түпнұсқаларының толық емес жинақталымын ұсыну қарастырылған болса, бұйрық беруші Банкті қалған түпнұсқалары кімге берілетіні туралы хабардар етеді.

✓ **47А бөлігі: Арнаулы нұсқаулықтар** (қажет болған жағдайда толтырылады)

Бұл бөлікте Аппликант аккредитив талаптарында көрсеткісі келген қосымша талаптардың барлығы көрсетіледі. Мысалы:

1. Құжаттардың қандай тілде ұсынылуы мүмкін екендігі туралы ақпарат көрсетілуі мүмкін. Мысалы: «Құжаттар орыс тілінде ұсынылуы мүмкін» немесе «Құжаттар орыс тілінде қабылданады».

2. Аппликант пен Бенефициар арасында бекітілген келісім-шарты/шарт бойынша алдын-ала төлем/аванстық төлем жасалғаны туралы ақпарат көрсетілуі мүмкін.

✓ **48 бөлік: Орындаушы банкке құжаттар ұсынатын Арнаулы мерзім**(қажет болған жағдайда толтырылады)

Аккредитивте әрекет ету мерзімі өтетін күн көрсетілуіне қосымша (яғни, құжаттар ұсынылатын мерзім) оның аясында аккредитив талаптарына сәйкес құжаттар ұсынылуға тиіс арнаулы уақыт кезеңі де көрсетілуі мүмкін. Егер мұндай уақыт кезеңі қарастырылмаған болса, онда транспорттық құжатты(тарды) ұсыну талап етілетін аккредитивтер бойынша банктер оларға жүк жөнелтілген күннен кейінгі 21 күннен кейінірек ұсынылған құжаттарды қабылдамайды.

✓ **71 В бөлік: Аккредитив бойынша комиссиялар мен шығындарды төлеу шарттары**

Бұл бөлікте алушы Банкінің, сатушы Банкінің және растаушы Банктің (расталған аккредитив шығарылған жағдайда) комиссиялары мен шығындары кімнің есебінен төленетіндігі көрсетіледі.

✓ **«Клиент толтырады» кестесі**

Бұл кестеде клиенттің Банк Тарифтерімен танысқаны туралы ақпарат, сондай-ақ Аппликанттың Банкте ашқан шоты және өтем сомасын (өтелген аккредитившығарылған жағдайда) шығынға жазуға өкілеттік, сондай-ақ аккредитив ашқан және қызмет көрсеткен кезде туындайтын комиссиялар мен шығындар туралы ақпарат көрсетіледі. Бұл кестеде бұйрық беруші – ұйымның (Аппликанттың) уәкілетті тұлғаларының қолдары мен мөрі міндетті түрде басылуға тиіс. Аккредитив шығару туралы өтінім клиенттің шоты жүргізілетін орын бойынша немесе кредит беру жөніндегі менеджер ассистентіне қойылған қолдар мен мөр таңбасының Банкте бар мәлімделген үлгілерге сәйкестігін тексеруге беріледі.

✓ **Валюталық бақылау белгісі**

Шетел валютасында / резидент еместің пайдасына / резидент еместің тапсырмасы бойынша кепілдік шығарылған жағдайда немесе тауар ҚР кедендік шекарасынен өткен кезде Мәміле Паспортын рәсімдеуге қатысты немесе оны рәсімдеу қажет еместігі туралы Валюталық бақылау қызметінің белгісі болуы керек. Мәміле Паспорты рәсімделген жағдайда валюталық бақылау белгісімен қатар Кепілдік беру туралы өтінімде Мәміле Паспортының күні мен нөмірі туралы ақпарат көрсетіледі.

«Құжаттық аккредитивтерге арналған біріздендірілген ережелер мен дәстүрлерге» бағынуы, Халықаралық Сауда Палатасының жарияланымы, Париж, Франция, № 600, 2007 ж. редакция.

Аппликант Банкке Аппликанттың уәкілетті тұлғалары қол қойған және Банкте сақтаудағы қол қою және мөртаңбасының үлгілері бар карточкаға сәйкес мөрмен бекітілген Аккредитив шығару туралы өтінімді ұсынады.

Шетел валютасында / резидент еместің пайдасына / резидент еместің тапсырмасы бойынша аккредитив шығарылған жағдайда немесе тауар ҚР кедендік шекарасынен өткен кезде Мәміле Паспортын рәсімдеуге қатысты немесе оны рәсімдеу қажет еместігі туралы Валюталық бақылау қызметінің белгісі болуы керек. Мәміле Паспорты рәсімделген жағдайда валюталық бақылау белгісімен қатар Аккредитив шығару туралы өтінімде Мәміле Паспортының күні мен нөмірі туралы ақпарат көрсетіледі.

Аккредитив шығару туралы өтінімде «Құжаттық аккредитивтерге арналған біріздендірілген ережелер мен дәстүрлерге» және Халықаралық Сауда Палатасының сауда терминдерін түсіндіруге арналған «Инкотермс 2010», МТП № 560 (Incoterms 2010) жарияланымы, ресми ережелеріне сәйкес келетін стандартты терминдер мен тұжырымдар (формулировка) пайдаланылуға тиіс.

Өтінімдегі кез-келген түзету Банкте сақтаудағы қол қою және мөртаңбасының үлгілері бар карточкаға сәйкес бұйрық беруші – ұйымның (Аппликанттың) уәкілетті тұлғаларының қолдарымен және мөрімен куәландырылуға тиіс. Аккредитив сомасына және/немесе валютасына түзетулер енгізуге жол берілмейді. Түзету сұйықтығымен жасалған түзетулері бар Өтінімдер қабылданбайды.

Аккредитив талаптарына өзгерістер уәкілетті тұлғаларының қолдарымен және мөрімен Банкте бар үлгілерге сәйкес куәландырылған бұйрық беруші – ұйымның (Аппликанттың) бланкіне жазылған хаттың негізінде енгізіледі.

Аккредитивтің сомасы мен әрекет ету мерзіміне қатысты өзгерістер енгізілген жағдайда Хатта Валюталық бақылау қызметінің белгісі болуы талап етіледі.

Аккредитивтерді шығару және оған қызмет көрсету бойынша консультацияны мына телефондар бойынша алуға болады:

- 8 (727) 330 - 1941, 330 – 1776, Құжаттық операциялар басқармасы
- 8 (727) 330 – 1940, 330 - 1823, Сауда және құрылымдық қаржыландыру басқармасы немесе келесі электронды мекенжай бойынша сұрақтар қоя аласыз:

